

STORTINGET

Representantforslag 241 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Monica Molvær, Ola Svenneby og Mathilde Tybring-Gjedde

Dokument 8:241 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Monica Molvær, Ola Svenneby og Mathilde Tybring-Gjedde om å forhindre juks med kunstig intelligens i skolen

Til Stortinget

Bakgrunn

Lærere og elever over hele landet er bekymret for at kunstig intelligens (KI) gjør det lettere å ta snarveier i læringsprosessen, både i undervisningen og ved gjennomføring av lekser, innleveringer, muntlige presentasjoner, tentamen og eksamen. Det svekker elevenes læringsutbytte og legitimiteten av vurderinger og karaktersetting i skolen.

Når KI-genererte besvarelser kan erstatte elevenes egne prestasjoner på tentamen og eksamen, blir det vanskelig å vurdere hva elevene faktisk kan. Samtidig risikerer man at elever mister motivasjonen til å legge ned innsats, tilegne seg ny kunnskap og utvikle selvstendige kognitive ferdigheter. Pålitelige vurderinger er avgjørende for at elevene skal ha insentiver til å arbeide med fagene uten KI, også utenfor vurderingssituasjonene. Konsekvensen kan bli at mange elever ikke utvikler grunnleggende ferdigheter som å lese lengre tekster, skrive egne resonnementer og tilegne seg faktakunnskap.

Forslagsstillerne vil advare mot en utvikling der produktet eleven leverer, blir viktigere enn selve læringsprosessen. Forslagsstillerne mener at læringsprosessen har verdi i seg selv, og at målet med opplæringen

er elevens egen kunnskap og egne ferdigheter. Elever lærer ikke bare ved å levere riktige svar, men gjennom å streve, prøve, feile og bearbeide stoffet selv. Dersom KI overtar for mye av tenkningen, kan eleven gå glipp av den faglige utviklingen skolen skal danne grunnlaget for. Det kan føre til betydelig læringstap og økte sosiale forskjeller.

KI skaper også utfordringer for vurderingssystemet. Når læreren ikke kan være trygg på om en besvarelse er elevens egen, svekkes tilliten til både karaktersettingen og vurderingsgrunnlaget. Det påvirker også relasjonen mellom lærer og elev, fordi lærere i større grad må undersøke om eleven har levert eget arbeid eller benyttet KI på en måte som ikke er tillatt.

Behov for sikker nettleser i alle fag

Da KI for alvor ble introdusert i norske klasserom for tre år siden, uttalte daværende kunnskapsminister og Arbeiderpartiets nestleder Tonje Brenna til VG at skolen måtte «omfavne all teknologi», og at hun ikke var bekymret for KI-juks. Forslagsstillerne er kritiske til en slik tilnærming og mener regjeringens linje har bidratt til å skape nye utfordringer i norske klasserom.

I dag er det store forskjeller i hvordan KI brukes i opplæringen og håndteres i vurderingssituasjoner. Enkelte kommuner forbyr KI helt, andre forsøker å legge til rette for bruk, mens mange skoleeiere i praksis overlater håndteringen til den enkelte lærer.

Noen fylkeskommuner, kommuner og skoler har utviklet og tatt i bruk egne sikre nettlekere som begrenser muligheten til å bruke KI-verktøy under skriftlige vurderinger. Andre har ikke slike verktøy tilgjengelig. Det er altfor tilfeldig hvilke ressurser skolene har, og hvilke regler skoleeier setter for bruk.

Utdanningsdirektoratet har tatt i bruk sikker nettleser i noen få utvalgte eksamensfag i videregående opplæring. Det legges imidlertid opp til en lang innfasings-tid, med risiko for at KI fortsatt kan brukes urettmessig av elever i flere fag de neste to årene. I 2026 vil for eksempel ingen eksamener på 10. trinn gjennomføres med sikker nettleser.

Forslagsstillerne mener at førsteprioritet nå må være å sikre vurderingssituasjonene. Det innebærer å kunne gjennomføre vurderinger uten tilgang til KI, både på eksamen, prøver og tentamen. Kommuner og fylkeskommuner må derfor få tilgang til tekniske løsninger som gjør det mulig å gjennomføre vurderinger på en trygg måte og sikre rettferdig karaktersetting.

En sikker nettleser begrenser tilgangen til andre nettsider, apper, KI-verktøy, meldingsplattformer og lagrede hjelpemidler under gjennomføringen. Det er et nasjonalt ansvar å sørge for at vurderinger kan gjennomføres på en rettferdig måte, og at læreren har et pålitelig grunnlag for å vurdere elevens kompetanse.

Tydelige aldersspesifikke retningslinjer

I «Spørsmål til Skole-Norge høsten 2025» svarer 51 prosent av skolelederne at elevene gis tilgang til KI fra 5. trinn. Forslagsstillerne mener det er behov for tydelige nasjonale rammer og aldersspesifikke retningslinjer for bruk av KI i norsk skole.

For å være forberedt på et høydigitalisert arbeidsliv bør elever på høyere trinn få en forståelse av hvordan teknologien fungerer, hvilke etiske problemstillinger den reiser, og hvordan den kan brukes kritisk i læringsarbeidet. KI kan også være læringsfremmende i enkelte situasjoner, for eksempel som støtte for elever med lærevansker eller som sparringspartner i skriveprosesser.

Opplæring i KI må imidlertid være forankret i tydelige og aldersbestemte kompetansemål. I grunnskolen, og særlig på småtrinnet, bør det føres en streng praksis og legges til grunn et føre-var-prinsipp når det gjelder skjermbruk og bruk av KI. Forslagsstillerne vil understreke at det er realitetene i klasserommet som må ligge til grunn for nasjonale rammer og retningslinjer. Selv om KI i noen sammenhenger kan brukes på en læringsfremmende måte, er realiteten at lett tilgjengelige KI-verktøy gir elevene nye muligheter til å ta snarveier i læringen. Det kan føre til økte sosiale forskjeller og svakere utvikling av grunnleggende ferdigheter. Mange elever har verken den indre motivasjonen, forkunnskapen el-

ler den kognitive utholdenheten som skal til for å bruke og utforske slike verktøy på en effektiv og læringsfremmende måte uten tydelige rammer.

Det er også behov for tydelige retningslinjer som klargjør hvilken kompetanse elevene faktisk skal vurderes i når standpunkt karakterer fastsettes.

Grep mot KI på eksamen

Forslagsstillerne vil understreke at eksamensformer skal være en individuell vurdering av elevens kunnskaper og ferdigheter i faget. Eksamensordninger og oppgaveutforming må sikre at det er eleven selv som får vist sin faktiske kunnskap og ferdigheter i faget.

De siste årene har Utdanningsdirektoratet tatt enkelte grep mot juks på eksamen, blant annet ved å fjerne forberedelsesdelen på skriftlig eksamen og stramme inn tilgangen til hjelpemidler. Elevene har imidlertid fortsatt en forberedelsesdel på mellom 24 og 48 timer til lokal gitt muntlig og muntlig-praktisk eksamen. I denne perioden utarbeider mange elever presentasjoner som brukes på eksamen, med stor risiko for at KI står for en betydelig del av arbeidet. Flere sensorer melder at dette fører til at de i større grad må bruke muntlig eksamen til å avdekke hva eleven ikke kan, fremfor å vurdere den kompetansen eleven faktisk har. Det er i større grad høytpresterende elever med betydelig forkunnskap i fagene som klarer å ta i bruk effektive læringsstrategier når alle hjelpemidler er tilgjengelig.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig sørge for at alle skoler har tilgang til en sikker nettleser som kan brukes til å gjennomføre skriftlige vurderinger gjennom hele året.
2. Stortinget ber regjeringen sikre tydelige og alderstilpassede retningslinjer for bruk av kunstig intelligens i skolen.
3. Stortinget ber regjeringen endre eksamensformene slik at flere eksamener gjennomføres med begrenset tilgang til hjelpemidler under eksamen og i forberedelsestiden, herunder muntlig eksamen og muntlig-praktisk eksamen.

26. mars 2026

Monica Molvær

Ola Svenneby

Mathilde Tybring-Gjedde